

IN DE BRES VOOR DANSKOSTUUMS

Sommigen koesteren danskostuums als belangrijke sporen van een optreden dat voorbij is, anderen hechten er minder waarde aan. In dit artikel trekken we de kasten en lades open. Wat kunnen kostuums ons vertellen als het doek is gevallen? En hoe kunnen we er op een zorgzame en creatieve manier mee omgaan?
door Hanne Ampe 'Het Firmament'

DE KLEREN MAKEN DE DANS

Op het podium zijn de gedragen kleren nooit zomaar stof om het lijf. Als danser is het belangrijk dat de kledij goed zit en dat je voldoende bewegingsvrijheid hebt. De kostuums moeten dan ook met zorg zijn gemaakt of uitgezocht. Bovendien bepalen kostuums, naast licht en andere effecten, mee de sfeer van de choreografie en kunnen ze aanwijzingen geven over de eigenschappen of de gemoedstoestand van de danser. Bij veel dansstijlen horen trouwens kenmerkende kostuums: denk aan de tutu's bij klassiek ballet, de kleurige outfits bij buikdans of de traditionele klederdrachten bij volksdans.

Danskostuums kunnen ons meer vertellen over de geschiedenis, evolutie en stijl van een dansgezelschap of -cultuur. Oude kostuums kunnen bovendien ook waardevolle getuigen zijn van modetrends en maaktechnieken of materialen die in onbruik zijn geraakt. Heel wat redenen om danskostuums als erfgoed te koesteren, maar wat heeft een dansvereniging of -school hier nu aan? Een goed onderhouden kostuumstock heeft veel praktische voordelen. Het spaart je heel wat tijd en geld uit als je niet steeds op schattenjacht moet gaan in kringloopwinkels of verhuurhuizen.

Bovendien is het maar wat handig als je in je stock kan duiken voor kostuums om te gebruiken tijdens repetities. Pièces uniques kunnen dan weer in de schijnwerpers geplaatst worden in een jubileumtentoonstelling of dienen als inspiratiebron voor het ontwerpen en maken van nieuwe kostuums (tips voor meer inspiratie vind je in onderstaande kadertekst). Versleten of beschadigde kostuums kan je gebruiken als basismateriaal voor nieuwe kostuums. Met verknippen of versieren kan je deze stukken een tweede leven geven.

STOF VOOR INSPIRATIE!

Ben je op zoek naar inspiratie voor het maken van een danskostuum? Wil je goed geïnformeerd op zoek gaan naar kostuums representatief voor een bepaalde tijdperiode? Surf naar www.modemuze.nl, het online platform voor mode en kostuums uit Nederland en snuister door beelden van tienduizenden kledingstukken uit vijf eeuwen mode- en kostuumgeschiedenis. Ook de uitgebreide collectie theater- en danskostuums van de Universiteit van Amsterdam werd recent toegevoegd. Of trek tijdens je vakantie naar Moulins (FR) voor een bezoekje aan het Centre National du Costume de Scène

et de la Scénographie (www.cnsc.fr).

Het is de enige instelling in Europa die helemaal gewijd is aan kostuums en decors. Op Belgische bodem kan je uiteraard ook heel wat inspiratie opdoen: bezoek een van de tentoonstellingen van het Modemuseum in Antwerpen of Hasselt en ga naar huis met een hoofd vol ideeën!

ALLES UIT DE KAST VOOR KOSTUUMERFGOED

Met de tips in de kadertekst op de pagina hiernaast kan je beter zorg dragen voor kostuums, want dat is niet evident.

Licht, vocht, vuil en temperatuur, dat zijn wellicht de grootste boosdoeners. Het vergt specifieke knowhow om te weten hoe je dit kan aanpakken. Toch hoeft je geen expert te zijn om op een goede manier met textiel om te gaan. Met de tips in de kadertekst kan je zelf aan de slag om kledingstukken zorgvuldig op te bergen. Belangrijk is vooral om ze licht- en stofvrij te verpakken.

De kosten voor huur en onderhoud van een opslagruimte kunnen gauw oplopen. Maar heb je er bijvoorbeeld al aan gedacht om kostuums te verhuren aan collega-dansgroepen om zo de financiële last te verminderen? Let op, voor je kostuums uitleent moeten er wel duidelijke afspraken en wasvoorschriften worden opgemaakt. Een handige inventaris, die een overzicht biedt op wat je in huis hebt, komt hier ook goed van pas. Op basis van ervaringen bij de inventarisatie van kostuums van o.a. het Boliviaanse danscentrum Kantuta ontwikkelt Het Firmament momenteel een praktische handleiding voor het fotograferen en beschrijven van kostuums (hou www.hetfirmament.be in het oog voor meer info of neem contact op als je nu al vragen hebt). Bied je graag kostuums aan voor uitleen of verhuur? Gebruik dan zeker de Zoekertjes-pagina van de Danspuntwebsite om het bekend te maken bij je collega's!

Maar zorg dragen voor kostuumerfgoed gaat niet enkel over het fysiek bewaren ervan. Bij het maken en ontwerpen van danskostuums komen ook heel wat technieken kijken. Sommige naai- of versieringstechnieken raken bovendien stilaan in onbruik en de kennis ervan dreigt zo te verdwijnen. Om ook dit ambacht te beschermen is het belangrijk dat er wordt ingezet op het doorgeven van kennis en technieken aan nieuwe generaties. Alleen door in te zetten op deze twee sporen is een rijke en veelzijdige toekomst voor kostuumerfgoed verzekerd.

KOSTUUMZORG VOOR DUMMIES

- Berg geen vuil textiel op, dit trekt mot en ander ongedierte aan.
- Bescherm kostuums voor direct zonlicht of ander sterk licht. Hierdoor worden de vezels broos en breken ze af. Bovendien verdwijnen de kleuren.
- Bewaar textiel nooit in een plastic hoes of zak zonder ventilatie, plastic laat geen lucht door. Bij temperatuurwissel kan er binnenin condens ontstaan. Doordat het vocht niet weg kan, ontstaat er schimmel die het weefsel enorm kan beschadigen.
- Rol kostuums op zuurvrije rollen of leg vlak wanneer er voldoende ruimte is. Dek steeds af of pak in. Zorg dat vouwen opgevuld zijn met rolletjes zijdepapier om breuken te voorkomen. Als je de kledingstukken aan kleeerhangers of een kledingrek in een kast hangt, voorzie dan een degelijke ondersteuning voor elk stuk. Het rek of de kast moet ook voldoende ruim zijn zodat kreuken en vouwen worden vermeden.
- Hang alle kostuums aan identieke kapstokken. Je zal verbaasd zijn hoeveel ruimte je hier mee wint!
- Inpakken kan met oude, maar proper gewassen, witte katoenen lakens, zuurvrij papier of dozen of een zuiver en

- ademend materiaal als tyvek. Operahuis De Munt maakte een handig patroon op om zelf een hoes uit tyvek te maken. Dit kan je opvragen via contact@hetfirmament.be.
- Hou kasten stofvrij en zorg voor een regelmatige beweging in de kast. Eventuele aanwezige motjes worden gestoord en verplaatsen zich dan.
- Hang cederhouten blokjes tussen de kostuums in plaats van mottenballen. Dit is goedkoper en milieuvriendelijk. In plaats van jaarlijks de blokjes te vervangen, kan je ze om de 3 à 4 maanden behandelen met een mix van ceder- en lavendelolie. Dansen in kostuums die lekker ruiken en niet naar mottenballen is bovendien veel aangenamer!
- Stop bij het ontdekken van motten het textiel in een plastic zak, pers er zoveel mogelijk lucht uit en sluit goed af. Stop het vervolgens twee weken in de diepvries. Laat langzaam op temperatuur komen, neem daarna de plastic zak onmiddellijk weg en laat verder opdrogen aan de lucht. Nooit een haardroger gebruiken om het proces te versnellen!
- Bij twijfel of vragen, contacteer Het Firmament of klop aan bij je stads- of gemeentearchief.

(Gebaseerd op tips van restauratrice Maria Springael en An De Mol, kostuumverantwoordelijke van NTGent.)

Dit artikel kadert in een breder traject van Het Firmament, expertisecentrum voor het cultureel erfgoed van de podiumkunsten, rond kostuumvergoed in Vlaanderen en Brussel (www.hetfirmament.be). Een eerste verkennende bijeenkomst met ontwerpers, makers en beheerders van kostuums vond plaats in december 2015.

Blijf je graag op de hoogte van de acties van dit netwerk? Stuur een mailtje naar contact@hetfirmament.be!